

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ.

/Збірник студентських наукових праць.
Факультет менеджменту : [Електронний ресурс] / М-во освіти і
науки України, УНУС ;.– Умань, 2024. – 18 с.

Зінаїда БІЛОШКУРСЬКА,
кандидат юр.наук, доцент, доцент кафедри
соціально-гуманітарних і правових дисциплін УНУС
Ангеліна ВАНДЕНКО, студентка 12-м групи.

У зв'язку з воєнними діями на території України зберігається високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

До настання воєнних дій щороку реєструвалось до 300 надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, внаслідок яких гинули люди, завдавались великі економічні збитки.

У зв'язку з веденням воєнних дій на території України кількість надзвичайних ситуацій зросла в десятки і більше разів.

Правову основу регулювання надзвичайних екологічних ситуацій природного і техногенного характеру становлять приписи Конституції України, Кодекс цивільного захисту України, закони України «Про охорону навколишнього природного середовища» (статті 65-66), «Про зону надзвичайної екологічної ситуації», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про національну безпеку України», «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та інші нормативно-правові акти.

Суб'єктами забезпечення екологічної безпеки є: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада Національної безпеки і оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України, громадяни України, об'єднання громадян.

Надзвичайні екологічні ситуації тісно пов'язані з такими поняттями, як національна безпека (у тому числі й екологічна безпека), надзвичайний стан та надзвичайна ситуація.

Відповідно до ч. 2 ст. 65 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ч. 2 ст. 1 Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» надзвичайна екологічна ситуація являє собою

надзвичайну ситуацію, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави. При цьому негативні зміни в навколишньому природному середовищі розглядаються як втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення довкілля, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, що обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах.

За наслідками надзвичайні екологічні ситуації можна класифікувати на незворотні, тривалі довгострокові, тимчасові і суттєві. Масштаби наслідків надзвичайних екологічних ситуацій визначаються на основі експертної оцінки, прогнозу або результатів модельних експериментів, проведених кваліфікованими експертами.

Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів України. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації негайно доводиться до відома населення через засоби масової інформації та систему оповіщення цивільної оборони.

Межі території, на якій оголошується зона надзвичайної екологічної ситуації, можуть бути змінені з дотриманням вимог, встановлених ст. 6 Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації», Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Йдеться, зокрема, про встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду; обмеження руху транспортних засобів та проведення їх огляду з метою необхідної їх обробки, тимчасової затримки в разі виявлення можливого небезпечного їх впливу на життя і здоров'я людей або загрози погіршення екологічної ситуації; посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства; заборона проведення масових заходів, крім заходів, заборона на проведення яких встановлюється судом; заборона страйків; примусове відчуження або вилучення майна у юридичних і фізичних осіб.

Запровадження відповідного правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації передбачає виділення коштів з Державного та місцевих бюджетів, резервного фонду Кабінету Міністрів України чи інших джерел, не заборонених законом.

Правовий статус та обмеження прав і свобод громадян, прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах надзвичайного стану визначаються відповідно до Конституції і законів. Обмеження конституційних прав і свобод громадян, що можуть бути застосовані в умовах надзвичайного стану, є вичерпними і розширеному тлумаченню не підлягають, за виключенням права і свобод, передбачених в ч.2 ст.64 Конституції України.

Дія правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації може бути достроково припинена Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів у разі усунення обставин, що стали причиною надзвичайної екологічної ситуації.

З достроковим припиненням дії правового режиму зони надзвичайної ситуації така територія не вважається зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Згідно з видами екологічних правопорушень у галузі забезпечення екологічної безпеки винні особи можуть бути притягнуті до дисциплінарної, адміністративної, кримінальної або цивільно-правової відповідальності.

Дисциплінарна відповідальність винних посадових осіб регулюється Кодексом Законів про працю України; адміністративна відповідальність – ст.ст. 46-1, 78, 78-1, 82, 82-3, 82-4, 91-1, 91-3, 93, 95, 96, 188-18 Кодексу України про адміністративні правопорушення; кримінальна відповідальність - ст.ст. 236, 237, 238, 253,254, 272, 274, 275, 327 Кримінального Кодексу України. Цивільно-правова відповідальність регулюється Цивільним Кодексом України і передбачає обов'язок юридичних та фізичних осіб відшкодувати заподіяну ними шкоду.

Висновок. Наявність нормативно-правової бази, діючих законодавчих актів, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ, відповідальність винних юридичних, посадових і фізичних осіб – є важливим засобом захисту гарантованого Конституцією права громадян на безпечне довкілля, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини.

Використана література.

1. Конституція України. ВВР.1996, № 30, ст.141. Редакція від 01.01.2020., 254к/96-ВР.
2. Кодекс цивільного захисту України. ВВР. 2013. № 34-35, ст.458. Редакція від 29.03.2024.5403-У1.
3. Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації». ВВР. 2000. № 42, ст.348. Редакція від 31.03.2023.19-8-Ш.
4. Закон України «Про національну безпеку України» від 31.03.2023. № 2469-VIII.
5. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану». ВВР. 2000. № 23, ст.176. Редакція від 31.03.2023.1550-Ш.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ.

Доповідач – студентка 12-м групи Юлія ШМАЮХ.
Керівник – к.юр.н., доцент Зінаїда БІЛОШКУРСЬКА.

Правове регулювання лізингових операцій провадиться відповідно до положень Цивільного кодексу України (ст. 806), Господарського Кодексу України (ст. 292), Податкового Кодексу України, а також Законів України «Про лізинг», «Про фінансовий лізинг» та інших діючих нормативно-правових актів.

Відповідно до цих законодавчих актів лізинг (від англійського lease - оренда):

по перше – господарська діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів;

по-друге – господарська діяльність, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна;

по-третє – майно може належати лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів, які є обов'язковою умовою договору лізингу;

четверте – лізинг є різновидом цивільно-правового договору.

Результативність лізингових правовідносин пов'язана зі здійсненням певних юридичних дій, зокрема, укладенням лізингового договору, договору купівлі-продажу об'єкта лізингу, складання акту про прийняття об'єкта лізингу в експлуатацію, укладення договору на технічне обслуговування переданого на підставі договору лізингу майна, укладення договору на страхування об'єкта лізингу.

Лізингове договірне зобов'язання полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу нерухомого або рухомого майна, а також визначає економічні і правові засади, правомочності сторін та їхню відповідальність у разі порушення його умов.

На порядок заключення лізингового договору поширюються загальні

правила заключення господарського договору.

До істотних умов договору лізингу належать: предмет (об'єкт) лізингу; строк, на який лізингоодержувачу надається право користування предметом лізингу (строк лізингу); розмір лізингових платежів; інші умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Предметом (об'єктом) лізингу може бути основні фонди (нерухоме і рухоме майно), не заборонені законом до вільного обігу на ринку і щодо якого немає обмежень про передачу його в лізинг.

Положення Господарського Кодексу України встановлюють обмеження щодо використання предмету (об'єкту) лізингу, наприклад, при передачі орендарю права користування майном, яке є державною (комунальною) власністю. Воно може стати об'єктом лізингу тільки в разі погодження з органом, що здійснює управління цим майном відповідно до закону, а також виключають з числа об'єктів лізингу земельні ділянки, інші природні об'єкти, а також цілісні майнові комплекси державних (комунальних) підприємств та їх структурних підрозділів.

Договір лізингу, відповідно до цивільного і господарського законодавства, достроково може бути припинений за згодою обох сторін – лізингодавцем і лізингоодержувачем. Разом з тим, лізингоодержувач має право відмовитися від договору лізингу в односторонньому порядку, письмово повідомивши про це лізингодавця, у разі якщо прострочення передачі предмета лізингу становить більше 30 днів, за умови, що договором лізингу не передбачено іншого строку. Він має право вимагати відшкодування збитків, у тому числі повернення платежів, що були сплачені лізингодавцю до такої відмови. Лізингоодержувачу (сублізингоодержувачу) забезпечується захист його прав на предмет лізингу нарівні із захистом, встановленим законодавством щодо захисту прав власника.

Законодавство виділяє наступні види лізингу - прямий, непрямий, фінансовий, оперативний лізинг, пайовий лізинг, міжнародний лізинг.

Прямий лізинг, за якого у користування передається майно, що належить лізингодавцеві на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості з лізингоодержувачем.

Непрямий лізинг, за якого у користування передається майно, спеціально придбане лізингоодержувачем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов.

Фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу.

Податковий Кодекс України розглядає фінансовий лізинг як господарську операцію фізичної чи юридичної особи, що передбачає придбання орендодавцем за замовленням орендаря основних фондів з подальшим їх

переданням у користування орендарю на строк, що не перевищує строку повної амортизації таких основних фондів з обов'язковою подальшою передачею права власності на такі основні фонди орендарю.

При закінченні строку договору фінансового лізингу об'єкт лізингу, який переданий згідно з договором, переходить у власність лізингоодержувача або викуповується ним за залишковою вартістю.

Оперативний лізинг – це господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає передачу орендарю права користування основними фондами на строк, що не перевищує строку їх повної амортизації, з обов'язковим поверненням таких основних фондів їх власнику після закінчення строку дії лізингової (орендної) угоди. Після закінчення строку договору оперативного лізингу він може бути продовжений або об'єкт лізингу підлягає поверненню лізингодавцю і може бути повторно переданий у користування іншому лізингоодержувачу за договором лізингу.

Пайовий лізинг – це здійснення лізингу за участю суб'єктів лізингу на основі укладення багатостороннього договору та залучення одного або декількох кредиторів, які беруть участь у здійсненні лізингу, інвестуючи свої кошти. При цьому сума інвестованих кредиторами коштів не може становити понад 80 відсотків вартості набутого для лізингу майна.

Міжнародний лізинг – це договір лізингу, що здійснюється суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або у разі якщо майно чи платежі перетинають державні кордони.

Висновок. Результативність лізингових правовідносин пов'язана з здійсненням певних юридичних дій, зокрема, укладенням лізингового договору, договору купівлі-продажу об'єкта лізингу, укладенням договору на технічне обслуговування переданого майна, укладенням договору на страхування об'єкта лізингу, а також законодавчого регулювання цих процесів.

Використана література:

1. Господарський Кодекс України. ВВР, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
2. Податковий Кодекс. №2755-У1 (2755-17) від 02.12.2010. ВВР. 2011.№13-14.№15-16,№17.ст.112.
3. Цивільний Кодекс України. ВВР, 2003, №№ 40-44, ст.356. Редакція від 08.03.2024.
4. Закон України «Про лізинг». Редакція від 02.10.2001. v_104800-98.
5. Закон України «Про фінансовий лізинг». Редакція від 01.01.2024. 1201-ІХ.

